Junimismul Universitar

DISCURSUL

D-LUI

Prof. Dr. TOMA IONESCU

ROSTIT

In discuția generală a Adresei, în ședința dela 28 Martie 1911 a Senatului

— *După notele stenografice* —

BUCUREȘTI
Tipografia ziarului „La Roumanie“
Strada Brezoianu No. 1 bis

Junimismul Universitar

DISCURSUL

D-LUI

Prof. dr. Toma Ionescu

Rostit în discuția generală a Adresei, în ședința dela 28 Martie 1911 a Senatului

---

Domnilor Senatori,

N'aș fi vrut să iau cuvântul la Mesaj, dar am fost forțat de către d. ministru de interne printr'un pasaj care se găsește în discursul d-sale de la Cameră. In acest pasaj găsesc lucrurile următoare:

„In goana aceasta oarbă de acu-„zațiuni, nu s'a scutit nici univer-„sitatea de pâra că acolo, prin pu-„nere de peceții sau deosebire de „caractere, s'a putut ajunge la spi-„onajul voturilor profesorilor uni-„versitari".

„Nu știu, adăugă d. ministru,

„dacă un profesor universitar poate
„schimba votul lui după cum se
„simte că este sau nu controlat; dar
„știu că chiar dacă aș crede lucrul
„acesta, nici în ruptul capului nu
„ l-aș mărturisi. Am prea multă
„cinste de corpul universitar al ță-
„rii, ca eu să vin să spun lucruri
„ca acestea“.

D-lor, ce însemnează aceste cuvinte ale d-lui ministru de interne? Insemnează că noi universitarii, sau mai bine opoziția universitară, am pârât universitatea.

Nu, d-lor, n'am pârât universitatea; noi am acuzat și acuzăm, nu universitatea, ci pe rectorii celor două universități de a fi făcut suveică în alegerile universitare. (Aplauze pe băncile minorității).

Prea multa cinste de corpul universitar ce o am, pentru a întrebuința cuvintele d-lui ministru, mă forțează să nu dau răspunderea acestor fapte asupra corpului universitar; căci nu poate fi solidaritate între rectori și universitate; în acest caz, ambii rectori trebuie să-și ia plata culpabilității, după faptele lor, cari au atins atât de grav prestigiul și demnitatea universităților.

D-lor, înainte de a intra în explicațiunea faptelor, sau mai bine zis a moralei lor, îmi voiu permite câ-

teva cuvinte rapide pentru a arăta în ce consistă aceste acuzațiuni pe cari le aducem. Căci, una din două: ori a fost suveică la universitate și atunci spunem adevărul; ori n'a fost suveică, și atunci suntem niște calomniatori.

A fost, d-lor, suveică în ambele universități, și încă cu o spontaneitate admirabilă. Acelaș lucru s'a petrecut în aeclaș moment în cele două universități, atât la București cât și la Iași.

Voiu trece mai repede asupra universității din Iași, pentru că s'a făcut deja o discuțiune aci, la care am vroit să iau și eu parte, dar puterea pe care o are majoritatea mi-a închis gura.

Asupra universității din București nu s'a spus încă nimic. Este știut, însă, că noi nu ne-am dat îndărăt și am spus clar și lămurit prin gazete faptele petrecute la universitate din București. Le voiu relata pe scurt, pentru a vedea dacă în adevăr s'a practicat suveica la universitatea din București.

Când s'a făcut alegerea de la universitatea din București, d. rector actual prezida biuroul electoral. D-sa a luat să stampileze buletinele noastre. Noi, candidații, d. Dimitre-

scu-Iași și cu mine, nu aveam stampile; aceasta aparținea d-lui Pangrati, rectorul universității. Dânsul singur și-a stampilat o vreme buletinele, și la această stampilare — și insist asupra acestui punct — noi, candidații, cât și membrii din biurou nu am luat nici unul parte, fie de aproape, fie cât de departe. D-sa singur a pus stampila pe un număr de vre-o 50 de buletine, iar în urmă a început votarea.

D-lor, de la primul votant am fost mirat de un fapt. D. rector, și președintele al acestei alegeri, examina buletinele cu multă atențiune, atât când le dădea în mâna alegătorilor, când și atunci când le primea pentru a le pune în urnă.

Acest fapt s'a repetat de vre-o 12—13 ori cu aceeaș regularitate matematică, în cât unul dintre alegători — nu voiu cita nume — a fost surprins de această examinare minuțioasă — și acesta era unul dintre cei mai perspicaci universitari.

La afirmațiunea colegului meu, că de sigur se petrece ceva anormal și că trebuie să fie ceva pe acele buletine, de se uită atât de mult d. președinte la ele, înainte de a le pună în urnă, vă spun drept, d-lor, că, cu acea simplicitate de inimă, dacă

yreţi, cu acel caracter cinstit pe care îl are universitarul — căci am să vă spun care este starea lui sufletească reală — nu am putut crede că lucrul se petrece în realitate, şi am spus: nu este posibil să fie vorba de suveică, de vre-un truc electoral. Insă unul dintre profesorii universitari, cunoscut tuturor, d. profesor dr. Istrati, care era acolo, a voit să vadă mai de aproape lucrul şi atunci s'a aşezat în spatele d-lui Pangrati, şi a putut observa cum la cinci votanţi consecutivi s'au petrecut aceleaşi fapte cu o regularitate absolută: d. preşedinte lua buletinele, şi înainte de a le da alegătorului, cât şi după votare, când trebuia să le puie în urnă, le privea lung, atenţiunea fiindu-i atrasă de acelaş punct fix: stampila.

Şi atunci, d. dr. Istrati a zis: — Nu este lucru curat acesta; trebuie să lămurim lucrurile!

Atunci am rugat eu pe d. profesor Ovid Densuşianu, care era şi delegatul meu în biurou, să meargă să voteze şi să examineze mai înainte cu atenţiune cele două buletine şi să vadă dacă există sau nu ceva în stampilarea buletinelor, care să ne dea explicaţia prea lungii atenţiuni a d-lui preşedinte.

Ei bine, am fost pe deplin satis-

făcut. D. Ovid Densuşianu a intrat în sala de vot cu buletinele pe cari 'i le dase d. Pangrati, şi s'a înapoiat, declarând că există oare care deosebire în modul de stampilare a buletinelor.

Nu ne mai rămânea, d-lor, de cât un singur mijloc pentru a ne încredinţa dacă au fost sau nu buletinele stampilate diferit: controlul.

Am luat atunci buletinele rămase şi am controlat împreună cu toţi delegaţii biuroului — d. Densuşianu, Dem. Negulescu, dr. Istrati, eu şi ceilalţi — şi cu d. Pangrati — buletinele rămase. Atunci am constatat un fapt curios: nici un buletin de al meu şi nici unul dintre acelea ale d-lui Dumitrescu-Iaşi nu se asemănau în modul de stampilare.

Când un buletin al meu era stampilat în mod regulat, anume când monograma corespundea, cum trebuia să fie pus drept, pe buletinul corespunzător al d-lui Dumitrescu-Iaşi; era pusă cu capul în jos; prin urmare era pusă invers.

Acestea, d-lor, sunt fapte cari nu se pot contesta.

Atunci am atras atenţiunea d-lui preşedinte şi d. preşedinte a convenit, şi imediat am adus o soluţiune acestei chestiuni.

Soluţiunea a fost stampilarea buletinelor de d. Negulescu, iar nu de d. preşedinte.

De acum în colo s'a procedat astfel ca stampilarea să fie identică şi pentru d. Dumitrescu-Iaşi şi pentru buletinele mele.

Prin urmare, d-lor, în aceste votări, în această alegere a universităţii din Bucureşti, a existat un mod special de falşificare a buletinelor.

S'a susţinut în urmă că aceasta a fost o simplă întâmplare, că d. rector şi preşedinte al alegerii e cam miop, că nu vede bine şi că a putut să se înşele în modul de stampilare: că d-lui văzând puţin, nu putea distinge stampila nici de la 45 centimetri nici de la 25, dar că putea să le vadă de la 15 centimetrri.

Pot să afirm, însă, că d-sa făcuse stampilarea, că avusese o stampilă proprie, şi putea vedea perfect de bine: şi când era pus drept şi când era pe dos.

Pentru noi cei prezenţi n'a mai încăput nici o îndoială că aceasta a fost făcută cu voinţă, şi anume cu voinţa de a controla modul cum vota fie care din alegători.

D-lor, ca să vedeţi că aci era o intenţiune şi nu o întâmplare, este

proba morală care vine și ne confirmă această intențiune.

Simultaneitatea întâmplărei la București și la Iași ne arată că epidemia suveicii, care domina toată țara, a pătruns chiar pe treapta universității.

De sigur că nu credeam că această epidemie are să se sue până aci.

Și pe când acestea se petreceau la București, acelaș lucru, dacă nu în mod identic, dar în fapt esențial acelaș se petrecea la Iași.

D-lor, la Iași știți foarte bine ce s'a petrecut. Ați auzit și nu mai repet aci: modul de stampilare nu mai era făcut ca în București.

Președintele aci nu s'a mai jenat să le pună direct sau invers, ci le-a pus cum a vrut, unul din candidați stampilând la un capăt al buletinului și celălalt la partea opusă.

D. Missir a căutat să apere deosebirea de stampilare, zicând că unul fiind așezat la dreapta și altul la stânga, nu putea trece peste mâna celuilalt, pentru a da adevărata pozițiune a stampilei.

D. Missir a mai spus: acuzațiunile sau bănuelile d-voastră asupra modului de votare din aceste alegeri aduc o scădere demnității și prestigiului profesorilor universitari cari

mai la urmă ar putea vota și fără secretul votului.

D-le Missir, răspund într'un cuvânt:

Dacă din colegiul universitar legiuitorul ar fi vrut să facă un colegiu special de zei, care să nu aibă nevoie să fie învăluit de formele obișnuite la celelalte colegii, ar fi zis: Nu vă trebuie votul secret, votați pe față!

Ei bine, d-le Missir, ați văzut că votul secret are importanța lui, căci ați afirmat că, dacă atunci când ați fost candidat s'ar fi votat pe față, ați fi avut 10 voturi mai multe de cât ați avut. Ce înseamnă aceasta? Inseamnă că 10 din profesorii cari au promis că te votează nu ți-au dat votul. Poate că au avut dreptate, să nu ți-l dea, nu știu; poate că n' au avut dreptate, iarăși nu știu dar cert este că nu ți l-au dat, votând secret. Prin urmare, votul secret are importanța lui.

Și, d-lor, care a fost rezultatul acestor două alegeri de la universitate?

Rezultatul a fost că la Iași a izbutit să iasă un senator de sub batistă, căci votarea ați văzut că s'a continuat sub batistă, și dacă d-v. credeți că puteți avea un coleg ieșit de sub batistă, ca reprezentant al

universității, poate să fi eșit pentru d-voastră, pentru noi nu există decât un singur reprezentant al universității, acela care a ieșit în contra subterfugiilor, în contra tuturor murdăriilor ce s'au făptuit. (Aplauze).

Și pentru că nu mai există pentru noi un reprezentant al colegiului universitar din Iași, nu mă pot ocupa de loc de Iași. Mă voiu ocupa de București, pentru că a fost acolo o manifestare reală a corpului universitar care a putut să lupte chiar în contra tuturor ingerințelor ce s'au produs.

Și acuma, permiteți-mi să întreb: De ce ați ajuns la suveică? De ce ați ajuns la această manoperă?

Apariţiunea suveicii are o cauză, această cauză o găsim mai departe; cauza acestei suveice care a trecut pragul universității se găsește în politica junimistă introdusă în universitate. Iarăș o cauză îndepărtată.

D-voastră știți că în universitățile noastre din Iași și din București s'a făcut o grupare, grupare care se cheamă politică literară-junimistă, în capul căreia s'a găsit d. Titu Maiorescu.

Această grupare avea o menire, să vă spun care: Junimiștii, nepu-

tând ajunge să creeze un partid politic în țară, și-au zis: să-l creăm în universitate și dacă îl creăm în universitate, vom avea acea aureolă a păturii celei mai culte din țară, care va afirma că aveam principii, că avem idealuri, că suntem partid cu tetul înalt, și cu acest partid universitar vom putea căpăta și celelalte colegii. Și așa s'a creat în universitate adevăratul partid junimist, pe care nu-l puteați căpăta în țară.

Și care a fost metoda ce s'a întrebuințat?

D. Maiorescu avea trebuință de oameni, că d-sa să fie nucleul în jurul căruia să strângă pe ceilalți, și a procedat în modul cel mai simplu: creând catedre peste catedre la facultatea de litere. Și nu zic că cei cari au fost numiți nu meritau să fie numiți, dar nu este mai puțin adevărat că cu această metodă s'a creat partidul junimist, care își avea nucleul în facultatea de litere, sub auspiciul d-lui Titu Maiorescu. Cred și sunt convins că, la început, acest nucleu avea ideal, avea principii, și nu pot nege un moment ca aceste principii aceste idealuri nu există, pentru că am văzut aci pe unul din reprezentanții acestor idei și acestor princpii, pe d. Matei Cantacuzino. D. Matei Cantacuzino a

rămas unul din acei idealişti, oameni de principii, cari nu calcă peste ele, pentru nimic.

D. Mateiu Cantacuzino a spus aci: Sunt învins! Voiu fi totdeauna la postul de luptă, iar nu la onoruri!

D. *P. Missir:* Il apăraţi d-voastră!

D. *Dr. Toma Ionescu:* Am apărat cauza junimisto-idealistă, pe care d-voastră nu o mai apăraţi astăzi! Iată junimistul ideal. Dar nu a trăit multă vreme. Sunt porumbei răzleţi, ca d. Mateiu Cantacuzino! dar ceialţi, cum spunea d. Rachtivan, au venit la coteţul cu porumb, la porumbar. De ce au venit la porumbar?

Au venit la porumbar că aşa era destinaţiunea lor. *(Ilaritate).*

Şi pe ce pot să mă bazez mai bine, ca să arăt că aceasta era menirea porumbeilor? Este d. ministru al domeniilor. Căci d. ministru al domeniilor, când vorbeşte despre d. Carp şi junimişti, ne spune foarte clar şi fără a lăsa umbră de îndoială, că politica junimistă are o singură menire, şi anume să ajungă la sacul cu grăunţe, şi atunci toţi porumbeii vor veni. Dar cine nu s'a dus la sacul cu grăunţe, este d. Cantacuzino, care a manifestat-o aceasta. Poate să mai fie şi alţii.

Cum ați procedat?

Aci este psihologia întreagă a junimiștilor universitari.

Trăiesc între d-voastră de 15 ani, și nu am făcut de cât să vă studiez. Și v'am studiat așa de bine, în cât, dacă nu posed materia mea, pe a d-voastră o posed, căci am disecat-o perfect, și am văzut că nu este corp uman pe care să-l cunosc mai bine de cât corpul junimist.

Iată cum ați evoluat în universitate, ca să ajungeți la ultima treaptă pe care trebuia să cădeți neapărat.

Ați făcut evoluțiunea următoare: trebuia să aveți partizani, trebuia să acaparați universitatea.

Mijloacele erau două: să distrugeți pe cei cari vă împiedecau în cursul d-voastră și să ademeniți pe aceia pe cari 'i puteați ademeni sub acea aparență de apărători aprigi ai dreptului universității.

Iată două politice, și le-ați urmat pe amândouă. Vreați să-i distrugeți pe cei tari, dar nu să-i distrugeți, ci să-i îngenunchiați, ca la un moment dat să vă serviți de aceia pe cari i-ați îngenunchiat, sub oprobriul cel mai mare.

La 1904 era vorba de alegerea de rector al universității din București. Și atunci era un om care se opunea, care vă sta în cale, care se chema

Dumitrescu-Iaşi, şi d-voastră trebuia să-l distrugeţi. Şi aţi întrunit consiliul universităţii, unde pe d-nii Titu Maiorescu, Onciu şi Pangrati, şi pe toţi corifeii junimişti, i-am auzit dând în d. Dumitrescu-Iaşi într'un mod atroce. Şi tot atunci d-nii Onciu şi Pangrati, au fost însărcinaţi de consiliul universitar — în urma cuvântării d-lui Maiorescu, care se convinsese că d. Dumitrescu-Iaşi era un monstru! — să facă un raport, nu asupra cursurilor, nu asupra intelectualităţii, ci asupra probităţii d-lui Dumitrescu-Iaşi. Şi am aci raportul în care d. Pangrati arăta că d. Dumitrescu-Iaşi a delapidat banii universităţii.

Prin urmare, în 1904 — băgaţi de seamă! vă dau date fixe — d. Dumitrescu-Iaşi era un delapidator, trebuia asvârlit de la această demnitate de rector al universităţii, ca nedemn ca să-l ocupe, bine înţeles pentru ca să-l ocupaţi d-voastră. Ce aţi făcut din d. Dumitrescu-Iaşi, acel delapidator al banilor universităţii? Ştiţi ce aţi făcut? Aţi făcut candidatul independent, susuţinut de d-voastră în 1911 la locul de senator universitar!

Dar, d-lor, nu v'aţi mulţumit cu atât. Nu reuşiţi în 1904. D. Dumitrescu este ales şi este rector din

nou. Nu vă declaraţi bătuţi. La noua alegere, în 1907, reveniţi; lupta începe din nou. Iar cădeţi. D-nu Dumitrescu-Iaşi este ales din nou, pentru că universitatea s'a convins că nu aveaţi dreptate, ci că aţi căutat numai să-l îngenunchiaţi. Nu v'a săturat nici 1907; ajungeţi la alegerea din 1910, şi aci aproape-aproape era să învingeţi pe d. Dumitrescu-Iaşi, şi dacă el a reuşit să fie pe lista candidaţilor, este graţie nouă cari i-am susţinut. Rău am făcut sau bine, nu ştiu, dar l-am susţinut.

Când a fost să se numească rector, deşi d-voastră strigaserăţi în contra ministrului care ar putea să numească pe acela care nu are majoritatea de voci, pe cine a numit acum ministrul instrucţiunii? Cei trei candidaţi erau: eu, care întruneam mai mult de jumătatea voturilor, d. Dumitrescu-Iaşi, rector de 12 ani, şi d. Pangrati, care a ajuns acum a figura pe această listă. Nu am fost numai eu care aveam majoritatea de voturi şi care eram expresiunea reală a universităţii; nu a fost numit d. Dumitrescu-Iaşi care avea 12 ani de rectorat, ci a fost numit d. Pangrati. Nu am nimic de zis; era dreptul legal al ministrului, nu şi cel moral, căci d-voastră mer-

geți cu morala înainte, chiar când s'a numit d. Dumitrescu Iași în contra d-lui Grigore Ștefănescu, care avea mai multe voturi, nu aveați destule cuvinte în contra acelui ministru care îndrăsnise să treacă peste d. Grigore Ștefănescu. Dar, d-lor, ați făcut așa, și ajungem acum la al doilea lucru: Oare numai pe d. Dumitrescu-Iași l-ați tratat astfel? Nu. Este o practică obicinuită, este un sistem. Și mai am un exemplu, care dacă nu este pur universitar, totuși el se petrece între elementele universitare junimiste.

Era ministru d. Vlădescu, care era tot profesor universitar, dar era ministru. D. Vlădescu putea să vă fie o piedică, fie pentru a lua în guvern un loc de ministru, fie că în universitate să vă fie o piedică prin influența ce căpăta prin faptul că era și universitar și ministru. Și atunci, o campanie atroce în contra d-lui Vlădescu. Nu numai anonimă, căci aceea se găsește în toate zilele în toate gazetele d-voastră — nu există calificativ care să nu-l dați unui om — dar și o campanie sub semnătura actualului rector al universității, a d-lui Pangrati, în care zice de d. Vlădescu că a malversat fondurile ministerului instrucțiunii. Bine înțeles că nu spunea mai mult;

dar ori cine știe să citească printre rânduri, știe ce însemnează cele scrise în propriul d-voastră ziar oficial, *Epoca*.

Ce ați făcut din d. Vlădescu, care atunci era așa de jos în ochii d-v.? Ați făcut electorul d-lui Maiorescu. D. Vlădescu a ales pe d. Maiorescu la Muscel. Ați făcut din el vice-președintele Camerei deputaților, un porumbiel! Iată ce ați făcut din omul pe care l'ați tratat și coborât așa de jos!

O voce: D-le doctor, s'a îndreptat!

D. *Dr. Toma Ionescu:* Se poate! eu nu accept nici o îndreptare. Ceia ce accept este că el a fost calomniat pentru a fi îngenunchiat. Prin urmare, politica d-voastră, a junimiștilor universitari, era aceea de a distruge tot ce se punea în calea d-voastră. Mai aveți încă o a doua politică, căci nu vă era suficient a distruge. Trebuia să și alcătuiți ceva, să clădiți. Și ce puteați să clădiți? Și cu ce idei? Să apărați drepturile și autonomia universității! Să fiți cei dintâiu contra tuturor celor cari vor îndrăsni să atingă universitatea în demnitatea ei, în prestigiul ei, în autonomia ei. Aceasta vi-a fost lozinca. Profesorii universitari sunt de două categorii: sunt unii cari, pe lângă meșteșugul lor

de profesori universitari, mânuirea științei și opera didactică, mai au și posibilitatea să se îndeletnicească și în ale politicei; dar mai este o mare parte din profesorii universitari cari nu fac politică militantă și nu își exprimă ideile lor politice de cât la ocaziuni mari, când chestiuni mari ale neamului pot fi în joc, și aceștia pot fi atrași foarte lesne cu ademeniri, cu vorbe late, precum: apărarea universității în contra legilor cari pot să-i atingă autonomia și altele, și așa vi-ați apropiat un stoc de profesori universitari în două mari chestiuni pe cari le voiu aduce aci. Lucrul se petrecea în 1906, când d. Dissescu era ministrul cultelor și instrucțiunii publice. D. Dissecu a venit atunci cu o lege bună, rea, nu știu, și imediat tot statulmajor junimist dintre profesorii universitari face mare vrajbă peste tot. Cum se poate ca d. Dissescu să îndrăsnească să facă o lege cu modificări la universitate, fără să ne consulte pe noi? Unde este autonomia universitară? Unde este prestigiul universitar? Și o mulțime de asemenea cuvinte frumoase, menite să ademenească pe acei profesori universitari cari nu fac politică militantă și cari n'au de cât o tendință: de a vedea culmea la care aspi-

ră ori cât de sus. Și probă de cât a fost de ingenios dusă această campanie, este că și d. dr. Istrati, conservator cu noi, a mers cu d-voastră, și ați atras cu d-voastră, pe lângă junimiști, și pe liberali.

D. vice-președinte, Al. Calimachi: Mă iertați, d-le senator, că vă întrerup. Sunt orele 5 și, după regulament, trebuie să consult Senatul dacă încuviințează prelungirea ședinței.

Voci: Da, da.

D. vice-președinte, Al. Calimachi: Ședința fiind prelungită, vă rog continuați.

D. *Dr. Toma Ionescu:* Și ce s'a întâmplat?

D. *C. G. Dissescu:* Dr. Istrati n'a mers până la grevă.

D. *Dr. Toma Ionescu:* Atunci eu mă găseam în acelaș timp membru în Senatul universitar și în comisiunea Camerei, care trebuia să examineze legea d-lui Dissescu și s'o modifice dacă era necesar, sau s'o lase cum era prezentată, dacă era bună. Văzând această vrajbă universitară și mișcarea enormă care se făcea în contra acestei legi, m'am dus în mijlocul corpului universitar ca să văd care era cauza mișcării; dacă nu se putea oare face înțelegere asupra modificării legii, și

chiar avem mandat special din partea comisiunii din care făceam parte, și de la d. Dissescu, să primesc ori ce modificări, numai principiile legii să nu fie atinse. Mă duc deci în Senatul universitar, care trebuia să decidă asupra atitudinii ultime și definitive ce are să ia față de această lege. In fața Senatului universitar, spun lucrul următor: — D-lor, în privința legii d-lui Dissescu, contra căreea v'ați revoltat, am misiunea oficială să vă cer să-mi arătați dorințele d-voastră, cari toate vor fi îndeplinite fără cea mai mică excepțiune, întru cât principiile legii nu vor fi atinse.

Și știți care a fost atitudinea profesorilor universitari junimiști? S'au ridicat ca un singur om în acest Senat universitar, și mi-au spus: — Nu este vorba de modificarea legii d-lui Dissescu! Noi vrem greva!

Și au proclamat greva profesorilor universitari, până la retragerea legii d-lui Dissescu!

D-lor, toate acestea ar fi frumoase până acum. Ar fi, prin urmare, înălțarea universității prin declararea autonomiei universității, prin respectarea demnității ei, tot ce vreți, toate frazele pompoase cari pot să aducă o îndrumare către bi-

nele universităţii. Dar nu era aşa. Pe când junimiştii universitari se arătau atât de doritori să menţină autonomia universităţii, pe dedesupt ne spuneau nouă în particular cu totul altceva, şi acel altceva era următorul lucru: — Dacă fuzionăm cu toţii, mâine greva va înceta!

Şi aş desfide pe junimiştii universitari să declare că nu ne-au spus aceste cuvinte în particular.

D. *C. G. Dissescu:* Până acum nu am ştiut aceasta. (Ilaritate).

D. *Dr. Toma Ionescu:* Aşa s'a petrecut.

Prin urmare, pe când vă arătaţi apărătorii universităţii, ai demnităţii ei, în realitate era un simplu lucru: era sacul cu grăunţe; era dorinţa să ajungeţi, cum aţi ajuns astăzi, la porumbarul cu grăunţe, nu era legea d-lui Dissescu.

Iată frumoasa politică universitară a junimiştilor universitari!

Merg mai departe, şi ajung la legea d-lui Haret, în 1910. Atunci s'a repetat acelaş lucru.

D. Haret părea în adevăr că prin legea sa atingea demnitatea şi prestigiul universităţii. Sunt şi eu de acord. Şi s'a petrecut şi atunci ceea ce se încercase cu legea d-lui Dissescu.

Aceeaş vrajbă, aceeaş revoluţiu-

ne interioară universitară în contra legii d-lui Haret. Ne-am intrunit cu toții, și junimiști și conservatori, și conservatori democrați și liberali, și am hotărât să începem campania în contra acelei legi.

Pe când luptam din răsputeri ca sà convingem pe d. Haret că e maĭ bine să retragă legea de cât să se nască greva, ce făceau junimiștii universitari?

In ziua când d. Dumitrescu-Iași a venit de a spus în comisiune și în Senatul universitar că d. Haret și-a retras legea, și ne-a dat, prin urmare, satisfacțiune deplină în ce privește demnitatea universității, junimiștii mă întrebau la urechiă: — Ce facem? Incetăm campania?

Le-am răspuns: — De sigur că da, din moment ce am căpătat retragerea legii.

Apoi, ce facem, mi-au zis, cu căderea guvernului? Nu am făcut nimic dacă nu cade guvernul.

Iată politica junimistă universitară.

Și aceasta e politica, d-lor, pe care ați dus-o de 15 ani de zile.

Și cu asemenea politică ați ajuns la suveică. Dar să vă arăt mai mult..

Nu e destul că ați ademenit pe cei slabi, nu e destul că ați distrus pe cine vă sta în cale; ați făcut maĭ

rău, căci v'ați servit de dânșii după ce i-ați îngenunchiat.

Și aci, d-lor, ajung la psihologia alegerilor actuale care e foarte frumoasă. Mai întâiu, ca premize, vă trebuia reușita universitară neapărat.

Nici odată în luptele d-voastră nu vi-a trebuit atâta consacrare a universității, de fapt, ca acum.

Ați făcut tot ce se poate face mai rău în alegeri.

Aveți majorități; dar nu e mai puțin adevărat că vi s'a dovedit cu cele ce vi s'au spus aci și la Cameră, că alegerile acestea nu erau curate. Trebuia, prin urmare, să le curățiți, să puneți un capac deasupra lucrurilor murdare cari s'au petrecut. Și ce capac mai frumos de cât cele două universități, cari să vă spună, după cum vă lăudați: Noi, profesorii universitari, noi cultura țării, noi corpul independent, noi care avem misiunea să îndrumăm tineretul țării, să-i dăm instrucțiune spre binele neamului, noi vă spunem: sunteți bine veniți, și fără cea mai mică ezitare vă dăm cei doi senatori model cari sunt expresia noastră reală, cei doui intelectuali cari să fie în Parlamentul țării ca o imagine, ca un simbol al junimismului triumfător!

Vă trebuia, prin urmare, această alegere. Ceea ce aveați era voința, nu aveați însă putința. Și atunci ați început să lucrați într'un mod foarte junimist.

Și iată cum:

La București vă trebuia un candidat. Nu aveați candidat junimist cu sorți de isbândă. Ați făcut atunci tot posibilul ca să-l găsiți.

Am întâlnit pe X și l-am întrebat:

— De ce nu-ți pui candidatura?

— Am pontajul, nu merge

Am întâlnit pe Y; i-am pus aceeași întrebare, și mi-a dat același răspuns.

Și atunci v'ați adresat unui candidat independent. L-ați găsit.

Adevăratul candidat independent pentru d-voastră, era d. Dumitrescu Iași, care în 1904 a fost acuzat că a delapidat fondurile universității.

Nu zic că a fost adevărat faptul de care l-ați acuzat, dar atunci când l-ați acuzat, ori ați spus adevărul, ori l-ați calomniat.

Dacă l-ați calomniat, ați făcut o operă tot atât de josnică, ca și atunci când ați spus adevărul, luându-l în urmă drept candidat?

Ia să vedem, acum, independența până unde a mers.

Cine a propus candidat pe d. Dumitrescu-Iaşi? D. Onciul.

Apoi, d-lor, d. Onciul numai independent nu e; poate să fie dependent de ministerul de instrucţie, când sunt liberalii la putere dar tot junimist e.

Aşa, dar, d. Dumitrescu-Iaşi e propus candidat independent.

Să vedem acum cine aleargă după voturi, căci trebuiau voturi. Cine umblă la toţi profesorii universitari după voturi?

Şi aş vrea ca această bancă (arătând banca ministerială) să spună că nu e adevărat acele ce afirm eu acum; căci primesc ori ce dezmințire, şi sunt gata să dovedesc cele ce afirm.

Toţi miniştrii, d-lor, au alergat pe la toţi profesorii după voturi. (Aplauze pe băncile minorităţii).

Şi înţelegeţi bine, d-lor, că atunci când vine ministrul în persoană şi îţi solicită votul, îţi este greu să-i spui categoric că nu-i dai votul; 'i-l promiţi, desigur, şi atunci când eu mă duc la vot fac ceea ce vreau, deci pot să te păcălesc. Şi am o scuză destul de puternică ca să fac aces lucru, întru cât nici demersul d-tale nu e moral.

Aşa dar, d-lor, miniştrii aleargă după voturi pentru candidatul in-

dependent, în vreme ce el era foarte dependent.

In ziua de Vineri, — alegerea s'a făcut Sâmbătă, — ni se comunică lucrul următor:

— Să știi, d-le Ionescu, că n'o să te alegi.

— Pentru ce?

— Pentru că avem noi junimiștii 47 de voturi sigure.

Aveau 47 de voturi sigure, tot așa cum avea și d. Petre Missir 31 de voturi, în loc de 21!...

Așa dar, miniștrii junimiști erau mai mult de cât siguri că va fi ales candidatul independent, de oare ce toți profesorii pe cari îi vizitaseră le promiseseră votul lor.

Eu, d-lor, vă spun drept, poate sunt copil în această privință. Am un entusiasm, care cu timpul poate o să dispară, dar eu aveam multă încredere în colegii mei. Așa fiind, în loc să plâng, când am auzit cele ce mi-au spus, am râs.

Pentru mine, prin urmare, această afirmare nu avea nici un efect.

Dar, ceea ce era mai urât din partea d-voastră, era nu numai faptul că d-voastră ați lucrat pentru candidatul independent, dar ați mai avut și oare care fățărnicie când ați pus candidatura d-lui Dumitrescu-Iași.

De ce?

Pentru că ziceați că vreți să distrugeți cartelul politic în universitate.

Și atunci ziceați: — Universitatea, d-lor, trebuie să aparțină universității; universitatea trebuie să fie la înălțime; universitatea nu poate să fie influențată de aceste lupte politice; trebuie un universitar pur, ales de universitate, fără interese politice. Și ați început lupta contra cartelului, pe care prin *Conservatorul* îl calificați de rușinos.

Dar, asupra acestui cartel am iarăș ceva foarte frumos la adresa d-vastră. Inainte de cartelul din 1911, să vedem cartelul d-voastră din 1905. Și la această alegere s'a emis ideea că universitatea să aleagă un candidat pur universitar, fără nici o legătură politică. D-vastră însă aveați cartel formal cu liberalii pentru d. Titu Maiorescu, și să vedem dacă măcar s'a păstrat acestui cartel o formă acceptabilă.

Nu, d-lor, cartelul d-voastră a fost un cartel siluit și în adevăr rușinos; v'a trebuit o luptă teribilă ca să puteți să-l faceți să se accepte, și cu toată lupta teribilă dusă de d-voastră, nu a reușit cartelul d-v..

D. Titu Maiorescu a căzut. Dar căderea d-lui Maiorescu a fost pre-

cedată de un apel din „*Epoca*", jurnalul d-voastră, care acum striga contra cartelului ruşinos, şi care reproduce comunicatul partidului naţional-liberal, cu privire la alegeri.

Iată ce se spunea:

„Comitetul executiv al partidului naţional-liberal, din prima zi a perioadei electorale, a hotărât să nu se admită candidaturi multiple; la această regulă s'au supus toţi membrii partidului, începând cu şeful lui. Când s'a fixat candidatura opoziţiunii la colegiul universitar, comitetul a decis a susţine pe d. Titu Maiorescu. Văzând că o altă candidatură se propune, care a mai figurat în lista candidaţilor colegiului II de Senat, comitetul face cunoscut că consideră acest fapt ca fiind în contrazicere cu deciziunea ce a luat, afirmă că singurul candidat sprijinit de partidul noţional liberal este d. Titu Maiorescu, şi, în consecinţă, roagă pe toţi membrii partidului să susţină această candidatură cu lealitatea tradiţională a partidului nostru, semnat: „Comitetul executiv al partidului naţional liberal".

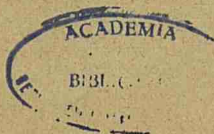
Acest apel, scris cu litere enorme, este reprodus câteva zile de-a rândul. Ce însemna acest lucru?

Nu numai că făceați un cartel pe față, dar că cartelul nu mergea, scârțâia, căci era un cartel siluit, și care de la început nu putea să meargă, de oare ce nu putea să fie înțelegere posibilă între d-voastră și un partid liberal.

Văzând că nici acest comunicat nu va fi de efect și că cartelul este amenințat, atunci ați publicat o scrisoare a d-lui Sturdza, scrisoare prea lungă, pe care nu o voiu ceti; dar in care șeful partidului național liberal arăta că nu poate să fie mandarinat la universitate, că privilegiile sunt șterse din Constituția țării și că colegiul universitar nu poate fi considerat ca un privilej, ci că universitatea este ca ori ce colegiu ordinar și trebuie să se supuie ca ori și ce colegiu unde candidaturile sunt impuse de partidele politice. Iacătă cum a fost cartelul din 1905.

Când astfel stau lucrurile în 1905 când găseați că acest cartel era perfect, în care universitatea trebuia să aleagă un senator, om politic ieșit din un cartel politic, de ce mă învinuiți pe mine că eu sunt reprezentantul unui cartel rușinos făcut între liberalii și democrații de la universitate?

D-lor, nu este astfel, nu! Cartelul nostru nu este rușinos.

Să vă spun ce înseamnă cartel universitar; și de rândul acesta, mai mult de cât ori când, a fost un cartel de conștiințe: cartelul profesorilor universitari contra junimismului universitar.

Acesta este adevărul.

Odată pentru totdeauna, și sper că va fi pentru totdeauna, profesorii universitari au văzut și s'au convins că toate uneltirile d-voastră în universitate nu aveau de cât un scop: să ajungeți la acel porumbar cu grăunțe pe spinarea lor.

Și atunci și-au zis: să rupem cu acest obiceiu; și de aceia m'au trimes pe mine — și putea fi ori care altul — pentru ca să distrugă toată această politică dezastruoasă pe care d-voastră ați introdus-o în universitate spre dauna ei.

Și atunci, d-lor, cartelul politic — căci a existat și o parte de politică în acest cartel universitar — se pricepe destul de bine.

Acest cartel între liberalii și democrații universitari nu este pornit numai dintr'o luptă de partid, pentru a ajunge la putere, ci dintr'un ideal, care se întrupează într'un singur cuvânt, ca țara să se manifeste prin ea însăși, ca libertățile țării să fie respectate, și ca să înceteze cu acea ficțiune care a existat

până astăzi, pentru ca ţara să-şi poată spune adevăratul ei glas.

Acesta e cartelul nostru, şi sper că acest cartel, care aţi văzut că nu este ruşinos, se va reproduce ori de câte ori universitatea va fi chemată a alege noui reprezentanţi.

Şi, pentru ca să închei, să vedem care este morala care rezultă din alegera universitară din Bucureşti.

Morala este foarte simplă. Alegerea universitară din Bucureşti este triumful cinstei contra acelor moravuri, cari am arătat că au fost în universitatea noastră aduse, conduse şi perfecţionate de către junimismul universitar.

Este în acelaşi timp şi triumful ideilor democratice — o repet — contra ideilor reacţionare.

Şi nu mă pot opri de a spune că este şi triumful asanatorilor de moravuri — căci *noi* suntem asanatorii de moravuri, iar nu d-voastră— contra acelora cari credau că prin faptele îndeplinite în universitate— ca să nu mai vorbesc de altele, ce s'au petrecut în restul ţării — sunt chemaţi să asaneze moravurile noastre.

Şi dacă nu ar fi fost de cât rezultatul acestei alegeri universitare din Bucureşti — ca să nu mai vorbesc

de cea din Iaşi şi de cele din ţară, unde s'au comis atâtea fraude electorale — şi, încă se poate vedea că misiunea noastră de asantori de moravuri am ştiut să ne-o îndeplinim şi s'o justificăm pe deplin.

D-voastră aţi comis o crimă când aţi încercat să introduceţi în universitate aceleaşi moravuri, pe cari le-aţi exercitat în toată ţara. In toată ţara puteaţi să practicaţi suveica şi frauda, dar în universitate nu, pentru că universitatea are o chemare specială.

D-voastră vă trimeteţi copiii la noi ca să le dăm, nu numai carte şi ştiinţă, dar şi educaţiunea socială de care vor avea nevoie, căci noi suntem chemaţi a forma dintr'înşii generaţiunile de mâine, cari au să conducă ţara şi neamul românesc, şi nu este permis ca, prin mijloace josnice, să depărtezi această înaltă instituţiune de la menirea sa reală. (Aplauze).

Şi când aţi introdus în universitate această politică josnică, care a mers până la suveică, a fost crima cea mai mare pe care aţi comis-o. (Aplauze pe băncile opoziţiunii).

Inainte de a termina, mai am de adăugat câteva cuvinte asupra unei chestiuni privitoare la răspunsul d-voastră la Mesaj.

In răspunsul la Mesaj se găsesc cuvintele de „acordul între țară și Tron".

Universitatea face parte din această țară, ba, pot zice, partea cea mai importantă a ei. Universitatea este, ca să zic astfel, culmea intelectualității țării.

Și atunci mă adresez Majestății Sale Regelui și-i spun astfel: Da, Sire, există între universitate și Tron un acord perfect. Majestatea Voastră, de câte ori ați avut ocaziunea să ne vedeți oficial, ne-ați recomandat în totdeauna un lucru: Mai puțină fațadă și mai multe caractere. Rezultatul acestei alegeri arată că avem caractere. Și de aceea, cu fruntea sus, putem spune Majestății Voastre: Puteți fi sigur Majestate că vom ști să formăm caractere țării românești, pentru că înainte de toate am arătat că noi înșine avem caractere. (Aplauze pe băncile opozițiunii).

